

GŁOS

PODHALA

aktualny tygodnik powiatów: gorlickiego, jasielskiego, limanowskiego, nowosądeckiego, nowotarskiego i żywieckiego
 POD KIEROWNICTWEM KOMITETU REDAKCYJNEGO.

Adres Redakcji i Administracji: Nowy Sącz, ul. Szwedzka 8.	Własne oddziały redakcyjne na całym Podhalu. Redaktor naczelny przyjmuje codziennie od 5 — 6 popołudniu.	Godziny urzędowe Redakcji od 10—11 przedpoł. i od 4—6 popołudniu.
PRENUMERATA: Miejscowa miesięcznie wraz z dostawieniem do domu: 1 zł. Zamiejscowa: miesięcznie 1-20 zł. Wpłacać na konto czekowe Administracji.	Konto czekowe PKO. 409.090 TELEFON Nr. 210.	CENY OGŁOSZEŃ: Ogłoszenie zwykłe za 1 mm. 40 gr., w tekście 50 gr., przed tekstem 80 gr. — Kolumny ogłoszeń zwykłych składają się z trzech szpał. — Przy miesięcznym wzgl. dłuższym ogłoszeniu znaczna zniżka.

Wiejski Uniwersytet ludowy w Szczech i jego cele.

Po odzyskaniu niepodległości przez Państwo polskie, okazała się potrzeba wychowania nowego typu obywatela, obywatela nowoczesnego, myślącego zdrowo i rozumnie — rozumiejącego dobrze interes państwa i przenoszącego tenże ponad wszystko inne.

Szczególnie sprawa ta okazała się aktualną i palącą na wsi. Wieś bowiem, która przez całe wieki chowała się w strasznej ciemności i ciemniętwie pańszczyzny tej hańbiącej karty historii ludzkości, a potem przez cały wiek pod ręką zaborcy, gdzie wychowywano wmawiając i ucząc: „Boże chroń“ i „Boże wspieraj“ żyła życiem całkiem odrębnym od ogólnego biegu wypadków, nie interesując się życiem państwa. Każdy myślał tylko o sobie z czego, wyradzał się egoizm, a resztę zdawano na los Opatrzności i „wszechmądrość Najjaśniejszego“. To też nie dziwota, że wieś nie pojmowała należycie swego zadania i znaczenia w życiu państwowym i okazała małe zainteresowania a nawet, przynajmniej szczerze: zupełną ignorancję w życiu społecznym. Wieś nauczona, że zawsze ktoś nią kierował, w chwili gdy warunki wynikłe z zawieruchy wojennej stworzyły wolną i niepodległą Polskę, a w niej chłop-obywatela, mogącego wybierać i być wybieranym do najwyższych godności nie zrozumiała swego posłannictwa i znaczenia, ale część wsi biernie się przyglądała biegowi wypadków a część przez niedowarzonych „matacy“ politycznych zaczęła burzyć i rozdrabniać i tak słabe siły wsi, wnosząc swą moralną zgniliznę w życie społeczne wsi i zapominając o tem, że po strasznej niewoli i wojnie trzeba gwałtownie budować, a nie burzyć i niszczyć. Jednym słowem część roznamiętnionych polityków niósł całą nawa państwa ku przepaści a popychali ją różni poganiacze, pieczętujący się sierpem i młotem a także sporo herbowych spadkobierców Branickich, Rzewuskich i innych im podobnych.

Smutne te objawy w życiu wsi należy przypisać stanowi, jaki panował przed wojną, w takiej bowiem atmosferze, wychowany ogół chłopów nie mógł zrozumieć swego znaczenia w nowym okresie życia, jaki Polsce przyszło przeżywać. Związek Nauczycielstwa Polskiego, w którego szeregach pracuje wielu dzielnych synów wsi, myślał poważnie, by państwu przyjść z pomocą w wychowaniu nowego obywatela, twórcy a wsi nadać pewien kierunek i drogę do zrozumienia jej znaczenia w budowie Polski — Potęgi!

Drogą taką stał się Wiejski Uniwersytet im. Wł. Orkana, w Szczech koło Krakowa, utworzony i utrzymany przez Zw. N. P.; Wiejski ten Uniwersytet utworzony i otwarty został w r. 1914. Tu na 4 i pół miesięcznych kursach, specjalnie przystosowanych do potrzeb dzisiejszego życia, rozwoju i bolączek wsi, słuchaczki i słuchacze z pod wiejskiej strzechy w wykładach i dyskusjach, pod kierunkiem wybitnych znawców wsi myślą i sposobią się do przyszłego ujęcia w swe ręce życia społeczno-państwowego. Szeroko i ściśle omawiany jest tu dział samorządowy, który pominiawszy inne biedy dzisiejsze jest obecnie na wsi prawdziwą siódmą plagą egipską. Niema bowiem w nim ludzi myślących poważnie i rozumnie nad ciężkim zadaniem tej części życia społeczno-państwowego, jaką jest samorząd gminny.

Większa część dzisiejszych ojców gmin, to bezkrytyczna gromada, nie myśląca trzeźwo o zadaniu jakie mają spełnić i nie dająca z siebie tego poświęcenia, jakiego dział ten wymaga, uważająca często swą godność za krzyż pański, lub miejsce robienia pewnych dobrych interesów dla „wybranych“ (Zresztą jeśli chodzi o ścisłość i u reszty społeczeństwa, nie jest jeszcze lepiej pod tym względem). Pracę w samorządzie podciąga się jedynie do pojęcia o punktualnym a nieraz bezkrytycznym załatwianiu okólników i ściągania podatków; na tem po większej części kończy się u naszych rad gminnych pojęcie teorii pracy samorządowej i obywatelskiej. Wiejski Uniwer-

Samorząd na nowych drogach.

Dzień 13-go lipca br., odkąd obowiązuje nowa ustawa o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego, stanowi szczególnie doniosłą datę nie tylko w życiu naszego samorządu, lecz nadto w całokształcie naszego życia publicznego. Nowa ustawa bowiem w zdecydowany sposób zmierza do zreformowania tego życia, spawając ideę i pracę państwa i samorządu. Samorząd nie będzie już czemś odrębnym, jakimś w sobie i dla siebie zamkniętym kółkiem, lecz stanie się jednym z kółek w mechanizmie myśli i organizacji państwowej.

Pozostawanie przez z górą sto lat pod trzema różnymi zaborami z natury rzeczy sprawiło, że nasze zapatrywania urabiały się według przyczyn, które w danej epoce i danym państwie najsilniej się przejawiały. Gdy więc samorząd przez taki długi okres czasu stanowią dla nas środek walki z państwem z jednej, oraz środek walki różnych narodowości między sobą z drugiej strony, przyzwyczailiśmy się przeciwstawiać samorząd państwu. To przyzwyczajenie, utrwalane też o „przyrodzonym prawie do samorządu“, spaczyło nasze zapatrywania na charakter i cel samorządu, oraz rolę, jaką on winien odgrywać w stosunku do państwa i jego urządzeń. Na usprawiedliwienie takiego stanu rzeczy, o ile idzie o czasy pierwszych lat naszej państwowości, należy zaznaczyć, iż nasze dotychczasowe ustawodawstwo samorządowe nie przyczyniało się do prostowania tych błędnych i szkodliwych zapatrywań.

Administracja samorządowa w istocie swojej spełnia przecież część zadań administracji publicznej. Z tego względu administracja samorządowa musi pozostawać w zupełnej harmonii i łączności z administracją rządową i z nią ściśle współdziałać. W ten jedynie sposób, obie kategorie administracji, rządowa i samorządowa, będą wzajemnie się uzupełniać, co w następstwie sprawi, że administracja publiczna będzie mogła celowo i skutecznie spełniać ciężące na niej zadania.

Wiejski Uniwersytet Ludowy spostrzegł i ocenił grożące stąd niebezpieczeństwo dla rozwoju wsi i jej interesów w razie zbagatelizowania tej komórki życia państwowego, stąd też bardzo dużo czasu poświęca się w Wiejskim Uniwersytecie temu zagadnieniu.

Dalej postawił sobie Uniwersytet za cel puszczanie na niwę wiejską pracowników społecznych, przejętych wielkością i ważnością idei, w imię której stają do pracy. Wiejski Uniwersytet Ludowy wydał zaciętą walkę karierowiczostwu i różnym działaczom łapigroszom, którzy pod płaszczykiem idei szukają odznaczeń i wygodnego życia. Wiejski Uniwersytet Ludowy daje swym słuchaczom trwałe fundamenty moralne pod ich przyszłą pracę społeczno-obywatelską, oparte na własnym sumieniu i honorze indywidualnym. Zaprawia do myślenia o ruchu wsi i jej przyszłości na dłuższą metę, wyrabia szerokie ujęcie obowiązków chłop-obywatela i co najważniejsze uczy patrzeć na świat trzeźwo, bez zasklepiania chłopskiego umysłu w ciasne ramki partyjnego interesu, lecz wyrabia własne i trzeźwe zdanie o każdej sprawie.

W. U. L. jest to instytucja, która daje państwu pełnych uświadomionych obywateli a wsi dobrych synów, myślących poważnie nad jej podniesieniem. Byłoby rzeczą bardzo pożyteczną, by szersze warstwy społeczeństwa zainteresowały się tą instytucją, gdyż rozwój wsi i unormowanie jej stosunku do innych części społeczeństwa, gwałtownie się tego domaga. Jedną taką instytucją na całą Polskę, to za mało a potrzeby wsi wielkim głosem wołają o tworzenie jak najwięcej podobnych placówek.
 Spopularyzowanie idei W. U. L. im. W. Orkana

Podobnie ma się rzecz z gospodarką samorządową. Stanowi ona tylko część gospodarstwa publicznego i społecznego. Aczkolwiek związki samorządowe (powiat, miasto, gmina wiejska) nastawione są przede wszystkim na interesy miejscowe, to jednak niepodobna ich traktować w oderwaniu od planu i zamierzeń gospodarki ogólnopaństwowej, sytuacji finansowej państwa oraz ogólnych warunków gospodarczych. Z tych względów działalność gospodarza samorządu musi być ściśle skoordynowana z działalnością gospodarza państwa, a nawet konieczne jest podporządkowanie się pod niektórymi względami gospodarki samorządowej ogólnopaństwowej polityce gospodarczej i społecznej.

Nowa ustawa zmierza do uzdolnienia samorządu do spełniania jego ważnej roli zarówno pod względem administracyjnym, jak i gospodarczym, nie naruszając zupełnie jego dotychczasowej samodzielności i niezależności. Poza tem, mimo ciężkich warunków finansowych, w jakich samorząd chwilowo się znajduje, będzie on mógł być czynnikiem pozytywnym i aktywnym, oraz będzie mógł racjonalizować swą administrację i gospodarkę. Sprawia to, spodziewać się należy, nowe formy ustrojowe oraz instytucje zawodowych członków zarządów miast i gmin wiejskich, oraz ukwalifikowanego aparatu administracyjnego w gminach wiejskich, gdzie do tej pory takich instytucji nie było.

Dzięki tym instytucjom, administracja i gospodarka samorządowa wejdzie na właściwe tory, spełni w celowy i oszczędny sposób zadania, ciężące na związkach samorządowych, dostosowując te zadania do obecnej siły płatniczej społeczeństwa. Domaga się ono słusznie, by mimo koniecznych redukcji budżetowych, samorząd nie zatracił swej aktywności i wpływu na życie publiczne.

Postulatowi temu można i należy uczynić zadość.

w Szczech staje się dziś pierwszą koniecznością! Dlatego apeluję do organizacji, pracujących na wsi, by zapoznali się bliżej z W. U. L. w Szczech i zapelniali mury jego swymi członkami, gdyż tam dopiero znajdują oni podstawę do pracy społeczno-obywatelskiej. Praca bowiem dzisiaj, w organizacjach, musimy sobie to otwarcie powiedzieć idzie na wielki gest ale z małym efektem i dlatego z tem trzeba zerwać! Mniej krzyku i hałasu, więcej wyniku i pracy!! Trzeba nam zdążyć do celu twórczym żołnierskim krokiem Wodza, przez silną młodą wieś i jej zdrowy ruch, do ogólnego dobrobytu i potężnej mocarnej Polski Piastów i Jagiellonów, pomnąc na słowa St. Wyspiańskiego powiedziane ustami. Czepca w „Weselu“: „Chłop potęgą jest i basta!!!“

Wojciech Korona, b. słuchacz W. U. L. im. Wł. Orkana w Szczech.

Przy wprowadzaniu nowej Administracji upraszamy wszystkich P. T. Prenumeratorów o bezwzględne

wyrównanie zaległej prenumeraty

zapomocą czeków, które z następnym numerem załączymy. — Zalegającym będzie musiała zostać :: wstrzymaną dalsza wysyłka naszego tygodnika. ::

ADMINISTRACJA.

